

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc. — Manuscripte nu se
scrimet.
INSCRIBE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anulului:
în Viena: M. Dukas, Heinrich
Schöler, Rudolf Mosse, A. Oppelt,
Wscholger; Anton Oppelt, J.
Dumecor, în Budapesta: A. V.
Goldberg, Eckstein Bernat; în
București: Agenca Itavas, Suc-
curiale de Roumanie; în Ham-
bur: Karoys & Liebmann.
Prețul inserțiilor: o seriă
garmond pe o coloană 6 cr. și
10 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
țară și învoiabil.
Reclame pe pagina a 3-a o
seriă 10 cr. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LVIII.

„Gazeta” iese în mă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 80 etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
On. dăruți în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 184.

Brașov, Sâmbătă, 19 (31) August.

1895.

Asociațiunea transilvană.

(Adunarea generală a XXXIV-a, ținută la Blășiu în 15 (27) și 16 (28) August 1895.)

(Raport special al „Gaz. Trans.”)

BLĂȘIU, 17 (29) August 1895.

Ședința II.

(Urmare.)

Dintre discuțiunile ședinței a doua, ținută ieri înainte de prânz, mai amintesc unele debateri asupra raportului comisiunii financiare privitoare la anumite propuneri.

Ce privește propunerea d-lui Costin, de a se da un premiu pentru editarea unei cărți, care să cuprindă înviațiunile pentru popor în cestiunile dreptului de proprietate, comisiunea ar fi dorit, ca premiul pentru lucrarea aceluia op să se publice încă în decursul viitorului an administrativ. După unele discuțiuni însă s'a primit propunerea d-lui Dr. Andrei Micu, avocat în Făgăraș, în sensul, ca afacerea să se predea comitetului pe lângă însărcinarea, de-a veni la adunarea gen. viitoare cu un proiect în privința acesteia.

Ce privește propunerea d-lui canonic Gavrilă Pop, de-a se da două ajutoare pentru tinerii români, cari ar studia sculptura în piatră la școala de stat din Zlatna, după o discuțiune mai lungă se hotărăse, că deore-ce în budgetul Asociațiunii era prevedut un stipendiu pentru studiarea sculpturii în lemn, la acel stipendiu să li-se dea drept a compete și acei tineri români, cari ar dori a învăța sculptura în piatră.

Raportorul comisiunii pentru încasarea taxelor face cunoscut, că s'au încasat încă câte-va taxe dela membri, pe cari adunarea li acamă cu „se trăsescă”. Suma totală a încasărilor trece peste 600 fl.

Acum urmă la ordinea zilei raportul comisiunii însărcinate cu studiarea noului proiect de statute. Raportor d-l canonic Dr. Al. Grama.

Înainte de-a intra în meritul cestiunii, raportorul permite, că deore-ce lucrul s'a câmpănit bine și comisiunea s'a con-

vins de motivele însămnate, ce au condus pe comitet în lucrarea sa, nu află necesară o desbatere generală, ci cere a începe de-a dreptul desbaterea pe paragrafi.

Dr. A. Mureșianu țice, că deși aprețiează pe deplin motivele, ce au îndemnat pe comitet a veni cu un proiect nou de statute, nu poate consimți nici de cum a-se trece atât de grabnic peste o cestiune ca această. Mai ales nu se poate trece peste ea, deore-ce fiind vorba aici de-o revisiune în general a statutelor, ér nu numai de modificarea a doi séu trei paragrafi, se ivea de sine necesitatea, ca membrii Asociațiunii să cunoască mai dinainte cuprinsul proiectului de statute, ce s'a prezentat numai în ședința de ieri. De aceea, țice, a și adresat o interpelare onoratului presidiu, cerând deslușire, de ce nu s'a comunicat mai dinainte cuprinsul proiectului de statute într'o formă séu alta, ca membrii să li fi putut studia. Noi am fost informați numai, că regimul pretinde imediat schimbarea a doi paragrafi din statute, cari, cum susține, nu corăspund cu actualele împrejurări de stat. Vorbitorul cere deci să se admită mai întâiu o discuțiune generală asupra revisiunii statutelor, pentru-ca să se constate, dacă și întru cât membrii consimt a se face revisiunea în genere.

Dr. Grama observă, că de-odată cu alegerea comisiei, s'a dat fă-cărui membru voia de-a asista la ședința acesteia cu vot consultativ. Nu crede, prin urmare, că ar mai fi necesară o desbatere generală și cere a-se trece de-a dreptul la desbaterea pe paragrafi.

Președintele, răspunzând la interpeiarea d-lui Mureșianu, țice, că până acum n'a fost praxă a-se comunica dinainte membrilor propunerile, ce comitetul vré să le facă adunării generale.

Dr. Mureșianu observă, că deore-ce cazul de față este extra-ordinar, căci se tractază de propunerea revisiunii statutelor, urma de sine, ca comitetul să dea ocaziune membrilor de-a se informa de ou vreme asupra cuprinsului proiectului prezentat. Trecând la observările d-lui raportor, țice cumcă faptul, că s'a dat voia membrilor de-a asista la desbaterile comi-

siunii, încă nu poate înlocui lipsa de pregătire a lor în ce privește revisiunea în total a statutelor. Ei au venit aici pregătiți numai pentru schimbarea a doi paragrafi și adaugerea unui nou paragraf la dreptul de inspecțiune al statului, cerut de guvern. Adunarea trebuie să se pronunțe acum, decât consimte la o revisiune a statutelor în general pe baza proiectului prezentat numai în ședința de ieri, ori că doarese a discuta numai revisiunea acelor paragrafi din statutele vechi, pe cari îi dificultază guvernul.

Ars. Vlaicu pledază pentru ca adunarea de față să se mărginească de-ocamdată a răspunde la provocarea guvernului; cere să se cetăsească ordinațiunea ministerială și adunarea să se pronunțe asupra celor ce le pretinde ea, fără a se estinde la o revisiune generală; propune însă, ca proiectul de statute prezentat de comitet să fi pus la ordinea zilei viitoarei adunări generale.

Dr. G. Ilea, accentuând însămnătatea și gravitatea, ce-o prezintă revisiunea în total a statutelor, părtinesce propunerea d-lui Vlaicu.

Dr. Il. Pușcariu țice, că ar trebui să stăm o săptămână, ca să desbatem din paragraf în paragraf proiectul comitetului. Asigură însă, că proiectul de statut este rezultatul unui studiu și experiențe vechi și că e lucru bine chibzuit.

Bogdan-Duică cere încheierea discuțiunii.

Președintele reasumază propunerile și cere, ca adunarea să se pronunțe, decât primesce revisiunea în general a statutelor, ori nu. Se aud din mai multe părți voci: primim! primim!

Publicul devenise impacient, căci timpul era foarte înaintat și în sală era o căldură nesuferită.

La 1 $\frac{1}{2}$ ore p. m. președintele suspinde ședința, anunzând, că ședința se va redeschide la 5 ore p. m.

La mеса Metropolitului.

În această zi, Escelența Sa Metropolitană Mihalyi a dat în onărea membrilor Asociațiunii o mеса, la care au luat parte

peste 70 persoane dintre fruntașii adunării. Primul toast l'a rostuit Escelența Sa Metropolitană pentru oșpeții săi, cari s'au întrunit la Blășiu pentru înaintarea frumosului scop cultural al Asociațiunii. Toastul a fost primit cu însuflețire de cătră meseni.

Preacuvioșia Sa Dr. Ilarion Pușcariu a ridicat apoi paharul în sănătatea Metropolitanului, ale căruia virtuți i-au câștigat simpatia și încrederea, că va conduce cu tăria și cu succes destinele bisericești și școlii, dela a căror înflorire și bunăstare atîrnă întreg progresul nostru cultural. D-l vicar Barbolovicu toastă pentru Capitlul metropolitan din Blășiu și pentru prepositul acestuia, Ioan M. Moldovan, care este totodată președintele meritat și prețuit al Asociațiunii; mai târziu tot d-sa pentru țiaristica română, care a contribuit și contribuie la înaintarea culturii, amintind în special „Gazeta Transilvaniei” ca cel mai vechiu organ de publicitate al Românilor. A mai vorbit d-l canonic Moldovan pentru oșpeții veniți din dăpărtare, și alții.

Continuarea ședinței.

După amădi la orele 5 $\frac{1}{2}$ s'a redeschis ședința, care de astă-dată nu s'a mai ținut în sala de gimnastică, unde aveau să se facă în acest timp pregătirile pentru bal, ci într'o sală mai mare din etajul gimnasiunului.

Primul obiect pus la ordinea zilei a fost desbaterea pe paragrafi a noului proiect de statute. Acest proiect constă din peste 40 de paragrafi, conținând la un loc toate dispozițiunile privitoare la Asociațiune, la despărțimintele și la agentariile acesteia. Desbaterea n'a întâmpinat dificultăți mai mari, fiind primit unanim paragraf de paragraf, pe lângă anumite modificări de importanță mai mică.

De-odată cu primirea acestui proiect, la propunerea comisiei însărcinate cu examinarea lui, s'a adus și hotărîrea, ca la cas, decât s'ar ivi ore-cari dificultăți până la dobândirea aprobării nouelor statute, comitetul să le aplaneze însuși, evitând pe cât se poate necesitatea de-a convoca o nouă adunare.

Urmă raportul aceleiași comisiuni

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Care este bărbat-model?

Comitetul unei reuniuni de femei din Londra a edat de curând o carte intitulată „The Ideal Husband” („Bărbatul model”), un conglomerat de diferite păreri femeiesci, care are menirea de-a servi ca conducător și povățuitor al fetelor tinere la alegerea voșilor lor. Acest „Lexicon pentru statul pot al căsătoriei” se vinde în Londra cu un „shilling”, adică aproape o corună de a noastră, și se trece de minune. Logioă nu prea află omul în această creațiune literară, deorece peste tot logica n'o poți afla între însușirile „scriitorilor”. Ast-fel d. e. Mrs. Crawford, colaborată la mai multe țiare engleze, vorbește pe 36 de pagini despre tot felul de lucruri, numai nu despre cestiunea, că în adevăr, care este bărbatul-model. Alte dintre membrele comitetului amintit, cari aproape toate au conlucrat la acest op singur în felul séu, vorbesc mai la obiect. Peste tot însă conglomeratul rămâne un conglomerat chaotic, din care ou câte acestea vom reproduce unele părți.

Lady Ienne, una dintre cele mai sélbatice anteluptătoare ale emancipărei femeilor, deschide șirul colaborătoarelor la carte, țicând că timp de 4000 ani a zăcut femeia sub sclăvia bărbatului, așa încât despre un bărbat-model peste tot nici vorbă nu putea să fiă. Acuma s'a schimbat totul. Femeia emancipată a apărut pe terenul de luptă, și e firm hotărîtă să repareze cu puteri nouă striațiunile secolilor trecuți. Aci apoi Lady Ienni propagă următoarele două teorii: Bărbatul să fiă cât de mult ocupat, căci de altmintrelea se amestecă în cestiunile casnice și produce gălgie; și bărbatul să nu întrelese nici-odată acele mici dovești de iubire și simpatia, cari pentru multe femei sunt de așa mare însămnătate.

Mrs. Lynn Linton, o romancieră, nu vrea să știe nimica despre tendințele femeilor moderne, ci proclamă ca principiu pentru bărbat: să-și știe câștiga autoritate, căci dór și biblia țice: „și bărbatul să-i fiă cap femeii”.

Mrs. H. E. V. Stannard, care scrie sub anonimul John Strange Winter, țice următoarele: Pentru bărbatul-model n'are să jöce rol zestrea, ci singur și numai în-

șuririle eminente ale alesei sale au să fiă dătătoare de măsură la alegerea lui. El trebuie să fiă prietnul soției sale și să nu aibă nici un secret dinaintea ei. Să nu se intereseze de grijile mici ale căsniciei și să nu se supere, decât câte o mănăcare din întâmplare nu succede. Să nu fiă francmason, decât n'o voescă soția; să fiă cuminte și nu fricos; să adune marce, porcelan și cărți, dór nu de tot nebunesc. Să nu fiă acațios, ci tot-déuna galant, demn, bine dispus și onorabil.

Mrs. Fenwick Miller, asemenea o emancipată, ca Ienne, afirmă, că e de părere cu totul contrară de Mrs. Linton, căci în ochii ei bărbatul n'are să-și câștige autoritate. De-altmintrelea Mrs. Miller pretinde fidelitate în căsătorie, și ca bărbatul să nu fiă tiran. Ba pledază chiar pentru principiu, ca bărbatul-model să facă aceea, ce voiescă femeia. Nu-i permis, ca bărbatul să-i dea femeii prea puțin bani; n'are să fiă simțitor, și n'are să se simtă neglijat, decât femeia trebuie să țină o prelegere publică despre imblândirea elefantului african. Bărbatul-model trebuie să fiă bine educat, frumos, dór nu vanitos; să fiă puternic și

curajos, cu toate acestea delicat și plin de dragoste la ocaziuni potrivite; nu prea vehement în manifestările sale de iubire, ospital, casnic; în viața publică activ, dór să nu facă politică de partidă conscientios, religios, dór nu fariseu; regenerat al lumii, dór nu puritan. Cum se vede, cu greu vor pute afla fetele tinere un soț, care să corespundă acestei liste de însușiri.

Mrs. Isabella Fyvie Mayo, care scrie sub anonimul Edward Garet, țice despre bărbat următoarele: Decă lovesce pisica, își superă și șicanază sora, face grimase la spatele bunei sale, numescă servitorea sclavă face glume ordinare asupra sórelor și fetelor bétrâne, cunoșce toate flécurile despre actrice și dansătoare la circouri; decât e risipitor și în fiă-care societate se aşedă lângă femeia, care face mai mult eclat — atunci el nu e bărbat-model.

Ast-fel se continuă păreriile cam 60 de pagini încă, și de cu greu se poate știe, că cetind fetele tinere această carte, cu ce păreri rămân la fine în cap.

V. S.

asupra propunerilor prezentate în scris de d-l Bogdan-Duică în numele său și soții: Dr. Ios. Blaga, Dr. Silviu Moldovan, Dr. Elie Dăian, Nic. Bogdan, Gav. Precup, I. Fodor, I. B. Boiu, A. P. Barcianu, I. Băbuțiu, Iacob Macaveiu prot, Silvestru Moldovan, Aug. Nicoră, G. Moroianu și A. C. Domșa. Partea întâi a propunerii, privitoare la cele 40% din taxele membrilor, cerute pentru despărțiminte, după modificările cuprinse în § 7 al noului proiect de statute se constată a fi de prisos. Celelalte părți ale propunerii s'au primit în acel înțeles, ca să se predea comitetului pentru a se conforma lor pe cât se va pute.

Acum vine la rând raportul comisiei candidatoare, însărcinată cu candidarea membrilor comitetului, ce avea să se alăge pentru un nou period de trei ani. Această comisiune se alege în ședința dinaintea de prânz și era compusă din următorii d-ni: Dr. A. Mureșianu, N. Ivan, Dr. Vas. Hossu, Dr. Aug. Bunea, François H. Longin, Dr. Mih. Dr. O. Russu avocat în Sibiu, Dr. Ios. Blaga, Dr. Silviu Moldovan.

Dr. Bunea, ca raportor, spune, că comisiunea după o lungă discuțiune s'a unit asupra unei liste, pe care o recomandă spre primire adunării, ca fiind între împrejurările actuale cea mai potrivită propunere, ce-o poate face comisiunea.

Intr'aceea raportorul este întrerupt prin d-l Dr. Blaga, care în numele minorității din comisiune anunță, că ei vor da un vot separat. De aci încolo s'a desfășurat o scenă foarte caracteristică, asupra căreia va fi de lipsă să revenim în special.

După această scenă, destul de neașteptată și deprimătoare, care a provocat o discuțiune infocată, s'a făcut erăși liniște, retrăgându-se votul separat anunțat, precum și celelalte propuneri, și primindu-se de către adunare lista propusă de comisiunea candidatoare. Această listă este următoarea:

Ioan M. Moldovan, președinte; Dr. Il. Pușcariu, vice-președinte. Membri ordinari: Partenie Cosma, I. V. Russu, Z. Boiu, Dr. Corn. Diaconovich, Leont. Simonescu, Ios. St. Șulutiu, Dr. A. Brote, On. Tilea, I. Papiu, Dr. A. Frâncu, G. Dima, A. Lebu și I. Crețu. Membri suplenți: N. Cristea, Dr. O. Russu, R. Roșca, N. Togan, G. Bogdan și majorul Maxim. — Secretar I.: Dr. C. Diaconovich; secretar II.: Dr. V. Bologa; cas-sar Simonescu; bibliotecar: N. Togan.

La cetirea numelor membrilor, mai ales a celor ordinari, adunarea erupse în sgomotose urări de „să trăescă“ la adresa fiă-căruia dintre membrii nou alesului comitet.

Urmă acum satorirea locului pentru proxima adunare generală. Președintele citește numele mai multor fruntași români din Lugos, cari prin d-l avocat Dr. Major invită Asociațiunea a-și ține viitoră adunare generală în Lugos. Impărțirea acestei sciri a fost împinată cu viață bucurie din partea întregii adunări, care între cele mai căldurose aclamațiuni la adresa fraților Lugoseni au primit invitarea lor,

hotărând, că viitoră adunare generală a Asociațiunii se va ține în Lugos. Aceasta va fi prima adunare a Asociațiunii ținută în părțile bănățene.

Înainte de încheierea ședinței d-l G. Moroianu făcând propunerea, ca d-l Dr. Gustav Weigand, directorul seminarului român din Lipsca, distinsul profesor și filolog german, autorul atâtor scrieri privitoare la limba, literatura și obiceiurile poporului român, să fie ales între membrii onorari ai Asociațiunii. Propunerea primindu-se, adunarea a aclamat cu entuziasm pe d-l Dr. Weigand.

După-ace se luă măsurile de lipsă pentru autenticarea procesului verbal din ședința a doua, urmă închiderea ședinței.

În cuvinte scurte, președintele marcă caracteristica acestei adunări și, făcând aluziune la discuțiunile provocate prin insinuarea așa zisului „vot separat al minorității“, declară, că niciodată n'a vădit la o adunare a Asociațiunii discuțiuni atât de agitate, ca acum.

Adunării îi mulțumesc în numele său și al comitetului pentru încredere, er comitetului de primire, constituit sub presiunea d-lui Dr. Al. Pop, medic în Blășiu, îi mulțumesc pentru multa ostenelă, ce și-a dat întru mulțumirea oșpeților. Accentuă în special satisfacțiunea, ce li-a fost dată Blășenilor de-a o simți prin faptul, că s'au putut prezenta înaintea numeroșilor și aleșilor oșpeți ai acestei adunări printr'un concert, asemenea căruia, dize d-sa „nu s'a mai pomenit între Români de când există Transilvania și Ungaria“.

Era cătră orele 8 seara, când președintele închise adunarea între prelungite și sgomotose urări de „să trăescă“.

Balul.

Nu soiu, decât a mai vădit vre-odată Blășiul un bal cercetat de-atâta lume, ca cel de Mercuri seara, dat din incidentul adunării Asociațiunii. Marea sală de Gimnastică, arangiată și decorată anume pentru acest scop, era tot atât de înțesată, ca și cu ocaziunea concertului. Jocurile mari au fost dansate în șese coloane, er numărul părechilor dansătoare se socotesce aproximativ la 250.

Intr'o aglomerațiune așa mare de lume se înțelege, dansul puțină plăcere poate oferi. Cu atât mai mare era însă plăcerea de-a privi fețele rumene și frumoase ale gentilelor dansătoare, cari scură exercita asupra noastră farmecul, de-a ne face să nu ne depărțăm din această sală până în dorii zilei.

Costumul național încă era escelent reprezentat prin vre-o 50 de dăme și domnișore din diferite părți.

S'au împărțit cu această ocaziune și două premii de câte 20 corone pentru cele mai frumoase costume naționale. Juriul esaminator a fost compus din trei persoane: d-l G. Moroianu, d-na directoară a internatului de fete din Blășiu Aurelia Solomon și d-ra Moldovan din Băița. Premiile le-au

dobândit: d-ra Elena Moldovan din Mediaș și d-ra Lazar din Băița, cari ambele au fost cu multă căldură feliitate din acest incident.

Cu asta s'au terminat și festivitățile zilei a doua. În ziua a treia s'a făcut o excursiune în „Bercul metropolitan“, unde a fost și dans, seara a urmat un nou concert, care încă a fost peste așteptare bine cercetată, onorându-l cu prezența și Esce-lența Sa Metropolitanul, er după concert a urmat din nou petrecere cu dans la otelul „Univers“.

Cu acestea s'au sfârșit zilele de sărbătoare petrecute între frații noștri dela Blășiu, a căror ospitalitate au gustat-o cu prisosință toți câți au avut norocul de-a putea participa la adunarea din anul acesta a Asociațiunii.

CRONICA POLITICĂ.

— 18 (30) August.

În München, capitala Bavariei, decurge de prezent al 42-lea mare congres al catolicilor din Germania. Deja anul trecut, când congresul se ținuse în Colonia, se adusesse hotărîrea, ca din partea catolicilor germani să se exprime cea mai călduroasă recunoștință acelor membri ai corporațiunilor legislative din Ungaria, cari au combătut proiectele bisericesci politice, și în prima liniă magnaților Ferdinand Zichy și Nicolau Eszterházy. Președintele congresului din est an invitase și pe numiții magnați la congres, cari primară invitarea și merseră în persoană la München. E interesant, că în ședința dela 27 c. membrul congresului, principele Lövenstem, prezentând o broșură intitulată „Lupta religioasă în Ungaria“ accentuă, că lupta culturală ungară e mai periculoasă, decât ori-care alta. Alt membru, profesorul Prohaszka din Strigoni, protestă în contra luptei culturale din Ungaria, care țințese la încătușarea și înrobirea bisericii și a scoleii și la secularizarea mănăstirilor. Președintele Müller spuse, că în tot cazul catolicii germani se interesază viu de soarta catolicilor din Ungaria, o enunțiere, care fu primită cu frenetice aplauze. În congres se desbătură afară de acesta până acum diferite cestiuni, precum: ordurile religioase, creștinismul și steismul, reorganizarea puterii teritoriale a Papei, proiect contra emigrărilor ușurate la America, proiect pentru ocuparea catedrelor univărsitare cu profesori catolici, luptă contra literaturii neocatolice, susținerea caracterului confesional catolic al scolelor, principiul socialismului, răsvărtirea în știință și școlă, Roma și Papa în 1895, diferitele reuniuni misionare, cestiuni sociale, delaturarea duelului etc. Tot-odată se ceti și scrisoarea Papei adresată congresului, precum și telegrama, prin care Papa binecuvântă adunarea.

Dumineca trecută s'au început în Belin consultările sinodale ale unitarilor din Ungaria. Între altele s'a desbătut asupra

proiectului acelor instrucțiuni, pe cari va primi clerul unitar în cestiunea punerii în viață a legilor bisericesci politice. Introducerea instrucțiunilor sunt multe și sagii, cari dovedesc despre „imensul patriotism maghiar“ al unitarilor. Astfel într'un loc se dize, „că Unitarii trebuie să tindă din toate puterile, ca să se ajungă scopul mai înalt, pe care îl urmăresc și tul prin aceste legi“.

Resolvarea cestiunii române.

Fițiica ungară „Erdélyi Radó“ din Clușiu publică o serie articoli de Kovács Albert, în cari ocupă pe larg cu cestiunea română și resolvarea ei. În articolul publicat în Nr. dela 29 August a năutei foi, Kovács, vorbind de resolvarea cestiunii române, dize între altele:

Cu ce fel de mijloce se obiceiua să înăbuși și înfrâna mișcările revoluționare. Cu de acele, cari duc la scop: prin temeră decât ea se dovedesce suficientă — prin spândurătore, decât nu folosesc alt-cest. Ori-ce stat înțelept din lume face astfel. Din potrivă, procedura esecutată până acum de guvernele unguresci, ca prin impunșturi să ațite și mai mult pe tururători și să suferă a merge nepepede până la tradarea de patriă — nu este a modată nici pentru o înăbușire momentară. Cu greșeli, ca cea a permisiunii Congresului din Pesta și cea a călătoriei fostului ministru Hieronymi prin Ardeal, nu se în alt-cesta, decât se încuragiază agitatori.

Însă cestiunea română nu trebuie să mai liniștită său sugrumată, ci resolvată pe vezi stersă. Pentru acesta es'istă un gur mijloc, și acesta e școla națională maghiară. Nu este în lumea cultă stat, unde cauza învățământului să nu fiă secularizată. Așa e în Valahia și Croația, ne mai vorbind de apusul luminat. Ungaria trebuie să o facă acesta deja la 1868, fiind-că pe truză așa oeva are cu o cauză mai multă decât celelalte state, are adevărată cestiunea naționalitate...

Rusia îndată-ce a ocupat Basarabia dela Valahia, a închis toate școlile române. Și în Serbia sunt 1/4 milion de Valahi, și peste câte-va decenii nu va mai fi unu, fiind deja în fiă-care comună românească câte-o școlă sârbăscă. Franca a târziat în Elsația cu școlile franceze, și în fine totuși ie-a ridicat Napoleon III. și puterivă însă, îndată-ce imperiul germanu coverit Elsația, cel dintăiu gând i-a ridicarea de școli germane. Tot acestu face în Posen. C'un cuvânt, toate statele din Europa, în cari esistă mai mult său puțin cestiune de naționalitate, lucrăză același chip și aplică aceleași mijloce pentru delaturarea neplăcutei cestiuni...

Va să dize: său spândurătore școlle unguresci în tot locul, decât vernul unguresc vră să „resolvă“ cestiunea naționalităților. Nu-i vor d-l Kovács are gânduri „bune“, și

Puterea frumșetii.

O gazetă din Berlin publică mai multe casuri interesante privitoare la puterea seducătoare a femeii:

O femeie tânără și frumșică era acusată, că a încercat să otrăvescă o casă întregă de alte femei tinere. Probe erau destule, și un bărbat ar fi fost negreșit condamnat; însă apărătorul păcătoarei, în pledoaria sa, apelă la simpatiile juraților, pe cari îi făcū să plângă de cuvintele cele mișcătoare. Fără a mai trece în camera de chibzuire, ei declarară pe acusată de nevinovată, apoi defilară pe dinaintea băncii acusatilor, spre a strînge mâna acusatului.

Istoria criminală englesă ne arată diferite casuri de influență remarcabilă, pe care frumșetea femeiască o esecută asupra juraților. E interesant cazul unei miss Blandy care odată era să fiă condamnată pentru omorirea tatălui ei. Era dovedit, că tânăra fată comisesse crima, pentru-că tatăl ei n'o lăsa să se mărite. Însă frumșetea fetei avu atâta farmec asupra juraților, încât

nici unu nu fū în stare s'o condamne; toți jurați, declarară curat, că verdictul lor e fermecat de frumșetea tinerei fete. Judecătorul, furios, îi amenință cu pușcăriă, dăr fără folos. După ce în fine se complectă numărul juraților și se începură desbaterile, judecătorul fū silit să le întrerupă din cauza impresiunii vădite, pe care miss Blandy o făcea asupra unui jurat. Se observase, că acest domn simțitor arunca priviri prea amorose și galeșe asupra frumșei deliciente, și el fū imediat dat în judecată, er locul lui ocupat de un alt jurat. Dăr nici așa jurații nu putură ajunge la o înțelegere. Judecătorul, care rămăsese rece, ca o stâncă, față cu frumșetea seducătoare a acusatului, declară, că nu va închide ședința până-ce jurații nu se vor înțelege la un fel. Astfel, cu vai cu chiu, jurații ajunseră în cele din urmă la un verdict de condamnare, dăr ei adăuseră imediat o recomandățiune, ca fata să fiă grațiată. Judecătorul declară, că nu vede nici un motiv de a primi circumstanțe atenuante, își puse repede pe cap șapca neagră, după cum e obiceiul în An-

glia când se condamnă cineva la mörte, și pronunță sentința.

Astfel frumșica miss Blandy fū spândurată în prezența unei mari mulțimi de lume, care plângea și suspina strigând: „rușine!“

O întâmplare curiosă a făcut ca tot în acea zi să fiă esecutată și o femeie bătrână și urită, pe care n'a compătimit-o nimeni.

Un alt exemplu, care ilustrează puterea frumșetii femeiesci chiar la tribunal, ni-l ofere cazul unei Maria Ana Burdock, o ucigașă din Bristol. Această femeie era de o frumșete fascinantă, cu neputință de desoris. Prin această frumșete ea prindea victimele în mrejele sale și după ce le lua tot, le otrăvea. Nici când fū arestată, ea nu perdū speranța în puterea frumșetii sale. Ea își aruncă ochii asupra inspectorului pușcăriei. Nu trecură două zile de când fusese închisă, și inspectorul dispărū cu frumșica Maria. Mai târziu au fost arestați într'un oraș din nordul Angliei, unde trăiau sub alt nume. Inspectorul fū închis

în același penitenciar unde fusese funnar. Miss Burdock își începū erăși mizeria; de astă-dată însă se adresă în temnicerului său. Femeia frumșică fū înronată și acum de succes. Într'o noaporniră la drum, părăsind pușcăriă, astă-dată însă fură prinși repede, tot în momentul, când erau să plece cu vârul dela Liverpool spre America.

Inspectorul de poliție din Liverpool trimițend pe frumșica Maria îndărăt la totol cu doi agenți, îi veni o idee nouă și iscusită, de a face adevărat pe unul din agenți să-și ia cu el și pe nevastă-sa. În fel d-ra Maria ajunse la Bristol. Pe de aci înțelese povața inspectorului din Liverpool, și de aci înainte dama însăntă nu mai fū păzită de bărbai, ci mai de soția noului inspector al penitenciarului. Se pare, că în cele din urmă minala s'a convins, că nu se mai pot folosi de frumșetea sa, și de aceea luă viața în chilia ei unde a fost gmoartă.

Domne mult e până acolo, unde tinde să se el.

Nu ne mirăm, că astfel de ineptii mai au loc încă și aici în colonele foilor ungueresci, dăr ne surprinde orba cutezanță cu care ele sunt spuse, și spiritul asiatic și barbar în care se tornă, drept hrană, pentru publicul maghiar.

Agitațiunile macedonene.

Gerantul sârbesc din Athena, în toamnă ca și consulul din Uskub și cel din Pristina (orașe macedonene) a trimis guvernului un voluminos raport despre mișcările macedonene, făcut pe baza informațiilor sose din isvóre grecesci demne de încredere.

Raportul accentuează înainte de toate bunele relațiuni dintre Serbia și Grecia, provenite mai ales în urma ținutei Bulgariei și a evenimentelor din Macedonia.

Revoluțiunea macedonă nu s'a sfârșit pretutindenea, ci numai în unele regiuni. O parte a insurgenților nu e capabilă să susțină lupta permanentă contra trupelor turcesci, fiindcă și-a gătat munițiunea. Deci până va căpăta munițiuni noue, s'au retras între munți, unde nu pot fi urmăriți din partea Turcilor. De acolo fac din când în când erupțiuni spre a se provede cu mijloace de traiu.

Din Bulgaria sosesc mai în fiă-care și cete de câte 20—25 insurgenți, cari părăsesc peste graniță în Macedonia prin trecătoare secrete. Aceștia — spre a nu fi bătuți la ochi — vin anume în cete mărante, dăr sunt bine provăduți cu arme și cu conducători, și între munți se împreună în cete mari.

Poporațiunea sârbă și grăcă nu prea dă sprijin insurgenților bulgari, ci numai acolo unde e constrinsă, pentru ca astfel să-și mântuiescă viața și averea. Majoritatea populațiunii dă sprijin autorităților turcesci, pentru-ce apoi e și ocoțită din partea acestora.

Insurgenții se organizează și înarmază pe deplin pentru primăvara viitoare. Armele și munițiunea de pușcat le căpăta din Bulgaria, o parte e transportată peste muntele Athos.

Insurgenții sunt adunați în munți în număr de aproape 6000, numărul lor însă creșce din zi în zi. Sunt între ei mulți străini, anume aventurieri rusesci. Cei mai mulți dintre conducători sunt ofițeri ai armatei bulgare, cari sunt bogat provăduți cu bani și stau în permanentă legătură cu comitetul macedonă din Sofia.

Trupele turcesci au prins aproape 200 de insurgenți; pe mulți i-au decapitat, orî împușcat deja; numai asupra suditorilor străini n'au adus încă judecată.

Situațiunea e desperată. Guvernului turcesc cu greu îi va succede să suprimă revoluțiunea cu mijloace pacifice.

La primăvară, probabil, că și societățile macedonene grecesci și sârbesci vor intra în acțiune, când apoi își va lua începutul atât de mult temutul războiu orientat.

SCIARILE PILEI.

18 (30) August.

Iubileul papei. Colegiul-cardinalilor a hotărât, ca în 19 Ianuarie 1896 să se serbeze jubileul de 50 de ani al sfințirii Papei de arhiepiscop. Din toate părțile lumii vor merge la Roma episcopi și peregrini, ca să asiste la acest jubileu.

—o—

Cassarea timbrului pentru inserate. „Köln. Ztg.“ primesce din Pesta scirea, că toate autoritățile municipale ungueresci s'au alăturat la propunerea orașului Clușiu de-a cassa parlamentul timbrele pentru publicații și inserate diaristice.

—o—

Mohamedani uciși. Sciri private din Constantinopol spun, că guvernul turcesc primesce mereu plângeri despre asasinări, ce se săvârșesc în Bulgaria contra Turcilor.

—o—

Apel literar. D-l Aurel Trif, colaborator la „Dreptatea“ publică un apel de prenumerațiune la opul „Reamintiri despre Turcia“, de Lakos Lajos, tradus de d-sa din limba unguerescă. D-l Trif rógă pe toți acei domni cărora li-s'a trimis liste de prenumerațiune, să i-le retrimită în timpul cel mai scurt.

—o—

Cununii. D-șora Agapia T. Nicolau și d-l Dimitrie Vulcu își vor sërba cununia Duminecă, în 20 August st. v. 1895, la 11 ore a. m., în biserica Sf. Nicolae din Brașov (Schein). — Dănilă Atuaș, teolog absgherlan și Aurelia Centea se vor cununa la 8 Septembrie st. n. 1895 la 3 ore p. m. în biserica gr. cat. din Cheșei (Alsó-Kossály). — Felicitările noastre tinerilor părechi.

—o—

Musica orășenescă va da Duminecă sêra un concert în grădina dela hotel „Pomul verde“. Inceputul la 7½ ore, intrarea 30 cr.

Produțiuni și petreceri.

Zărnești, 28 August 1895.

Ca în tot locul, așa și aici, tinerimea este un principal motor; ea—decă e bravă, cum sunt ai noștri — face începutul, er cei mai în vîrstă se simt datorî a o sprijini.

E drept, că Zărneștii, până acum au produs puțin, însă mare nădejde avem, că cu o tinerime devotată cauzelor, cu o tinerime conșcie de chiamarea ei, se pôte deștepta mult din ce a amorțit de decî de ani. Acêsta e cauza, că sêra de St. Marie a fost o sêră plăcută pentru inimile românesci.

Tinerimea studiosă de aici în mijlocul căreia apare ca protagonist profesorul P. Dan, a mai dat în vêra acêsta încă un concert împreună cu dans, er acum, impintenată de succesul celei dintâi, a mai aranjat și o a doua petrecere, al cărei venit e destinat pentru școla din loc. Ea a făcut, tot ce s'a putut, pentru cât mai bună reușită.

Produțiunea s'a început la opt ore în o sală a școlilor românesci din loc, care a fost decorată cu verdetă și ghirlande din ramuri de brad. Sala a fost mult prea mică pentru a puté cuprinde un public atât de numeros. Avis Zărneștenilor, ca să-și facă una mai spațiosă, decă le stă în putere.

Programa s'a început cu o „Doină“ de E. Popescu, cântată cu destulă dibăciă și tehnică de către d-l N. Sperchez. Aplaudat fiind, a mai delectat publicul încă cu o cântare. D-șora A. Sperchez a declarat cu multă abilitate poesia de Coșbuc „La oglindă“. „La Melancolie élegie pastorale roumaine“ de Wist, a fost executată de către studentul V. Bude cu destulă precisiune și fineță. D-sa posedă o dexteritate musicală vrednică de luat în considerare.

Comedia în trei acte „George Dandin sêu bărbatul înșelat“ a lui Molière și tradusă cam slăbuț de I. Schiopul, a fost destul de succésă. Pentru prima dată am auzit'o jucându-se și mărturisesc e o piesă, care vrînd nevrînd își invioșeză inima. Am ascultat'o cu multă luare aminte, căci compozițiunea are puterea naturală de a te abate dela toate gândirile, cari răsbesc a te mișca în acel moment.

Persónele, cari au executat acêstă piesă au fost d-șorele Aurelia Gogonea, Ecát. Bude și domni: Iancu Ioanoviciu, A. Badiu, Ioan Meșianu, Emil Dan și Traian Meșianu. Când amintesc aceste nume, nu am intențiunea să le laud, dăr totuși considerând modul, cum s'au produs, diligența, ce și-au dat, sunt nevoit a constata, că ni-a procurat o sêră plăcută, piesa fiind bine predată.

Cât a fost venitul peste tot, și în special venitul curat, nu am cunoscută, dăr calculând după publicul asistent, socotesc, că înșiși arangiatorii nu s'au așteptat la așa ceva. Nu știu, ce să dic, curiositatea sêu plăcerea de a lua parte la o produțiune teatrală română, a adus pe totă inteligența din Zărnești și jur, fără deosebire de rang și naționalitate. Petrecerea a durat până 'n d'albe zori. Imi place să mă mângăi cu dulcea speranță, că oră-

șelul Zărnești se va deștepta din letargiă și o viață românescă va înflori în apropiatul viitor.

Tinerimea face tot posibilul spre acêsta. De aceea laudă ei!

Emanoil.

Hațeg, în 27 August 1895.

Importanța unei societăți românesci bine închiegate, în care spiritul național se predomineze, e netăgăduită. O astfel de societate ar avé chiamarea să paralizeze înființele străinismului, care prin școlile sale — în cari sunt nevoiți să studieze o mulțime de tineri români, — tinde a înștrina tinerele mlădițe dela idealul nostru național și a-i căștiga pentru idea de stat. Astfel de tineri, decă au fericierea să ajungă după terminarea studiilor într'o societate adevărat românescă, fôrte ușor pot fi readuși la calea adevărată.

Fericiit acel oraș, unde Români formeză într'adevăr o astfel de societate, căci în cele mai multe locuri Români sunt sfârșiați în partide, învrăjbiți, așa încât viața socială stagnează.

Numai o petrecere, un concert sêu un bal e în stare să adune la olaltă elementele divisate. Judecând din acest punct de vedere, fiă-care petrecere, — ce se arangiază, — e un lucru imbucurător.

Petrecerea arangiată de tinerimea studiosă din Hațeg și jur, care s'a ținut Sâmbătă în 24 August, considerată chiar și numai din acest punct de vedere, și-a implinit misiunea, dând un nou impuls inteligenții din acest romantic ținut, spre a-și concentra forțele, ca apoi cu puteri unite să-și implinescă chiamarea, ce o are întru deșteptarea poporului atât de părăsit.

Spațiosul pavilion de vêra al „Hotelului Forster“, bine arangiat și frumos decorat, avea un aspect impunător, er cea mai splendidă decore și podobă o forma frumoasă coronă de tinere și sprintene fetițe.

Petrecerea a fost de tot animată, și mai pe sus de toate exclusiv românescă. Enthusiasmul era la culme, bătrânii întinereau și se întreceau cu junii la joc. Se înțelege, că jocurile noastre naționale, ca „Hora“, „Ardeleană“, „Hătegană“, „Romana“, etc., au avut mare trecere.

Enthusiasmul și-a ajuns însă numai atunci culmea, când tinerii noștri, îmbrăcați în pitorescul costum național, au executat cu măestria „Bătuta“ și „Călușerul“, sub conducerea dibaciului vătaf V. Orbonașiu. Acêstă scenă nu se pôte descrie. Ea va rămâne tot-deuna întipărită în inimile asistentilor. O fortună de aplause și două buchete impletite de coconițele din loc, le-a fost răsplătă. Puținii străini, cari s'au strecurat prin sală, erau plini de admirațiune și n'aveau destule cuvinte de a lauda clasicele noastre jocuri.

În pensă s'au ținut mai multe toaste fôrte insuflete, dintre cari amintesc pe a Dr-ului G. Suciu, pe a studentului în drepturi A. Vlad, pe a D-lui I. Muntean, pe a preotului Bocanici și pe a meseriașului Simoneti.

După pauză s'a continuat cu jocul pân' la 5 ore dimineața, er după-ce domnele și domnișorele ostenite s'au depărtat, au rămas domni petrecându-și la mese.

Cam acesta a fost decursul petrecerii, slab și palid zugrăvit. Cine e în stare să zugrăvescă simțimintele, ce le-a escitat acêstă petrecere în fiă-care; cine pôte să dea o fidelă iconă despre ceea ce s'a întemplat, s'o deie, eu din parte-mi mă mângăiesc la atăta.

Brava tinerime pôte fi mulțămită în toate privințele cu rezultatul trudei sale.

Spectator.

SCIIRI ULTIME.

Londra, 29 August. „Agentia Reuter“ anunță din Constantinopol următoarele: Sultanul a adresat câte o depeșă ambasadurilor din Paris și Petersburg, în cari se plânge amar asupra atitudinii Angliei în destiunerea armenescă. Sultanul califică atitudinea Angliei de necorespunzătoare,

care vatămă autoritatea Sultanului și rógă pe Francia și Rusia, să încerce a schimba procederea Angliei. Contra-notele Franciei și ale Rusiei însă nu sunt imbucurătoare pentru Sultan.

Sofia, 29 August. Tancov a adresat un apel către toți conducătorii partidelor bulgare și către membri guvernului, în care îi provocă, să pună odată capăt stărilor incurcate din Bulgaria, recomandând spre acest scop următoarele: 1) Tóte partidele să se unescă și să alegă un ministeriu, care să facă alegeri libere; 2) Să se întărească constituțiunea din Tirnovo prin un paragraf referitor la trecerea religioasă a principelui. Să se dea amnestie și să se recunoscă tóte drepturile ofițerilor refugiați în Rusia; 3) Sobrania să trimită o deputațiă la Petersburg, care să róge pe Tar, a trimite un consul în Bulgaria egal în rang cu consuliilor celorlalte puteri.

Telegramă part. a „Gaz. Trans.“

Bistrița, 30 August. Din cauze neașteptate, sfințirea bisericii române din Bistrița și sêrbările anunțate se amână.

Comitetul arangiator.

Sciri telegrafice.

Budapesta, 30 August. Aci a produs fôrte mare senzațiă arestarea advocatului Zoltan Takats, cunoscutul conducător al socialiștilor din Ungaria și arangiator de demonstrațiuni. El este suspiționat, că a luat parte la o defraudare și a primit 20,000 fl. pentru sine din suma defraudată.

Lemberg, 30 August. Guvernul al Galitiiei va fi numit Dunajewsky; ministru pentru Galitiia, șeful de secțiă Bobrzynski, și președinte al clubului polon Jaworski.

București, 30 August. Guvernul român are de gând să pretindă dela Rusia rechiământul consulului rusesc din Tulcea, Celibadaki, care e suspiționat, că inscenază agitațiuni.

DIVERSE.

Esposiția din anul 1900. Atăția savanți și artiști de valoare și-au frământat și își frământă într'una mintea spre a dibăci ceva „nou“, neexistent încă, o operă măreță, care împodobind marea esposiție din 1900, ce va avé loc la Paris, să smulgă admirațiunea lumii întregi. S'au prezentat atâtea proiecte, unele mai ingenioase ca altele, er cărturarii tot se agită și tot își frământă mintea, urzind planuri peste planuri. Acum, doi pictori, Castellani și René Victor Meunier, au adresat comitetului de organizare a esposiției o cerere de concesiune de teren pentru o panoramă, care dic ei, că va fi una dintre inovațiile cele mai atrăgătoare ale mării sêrbări. Ideia, esplicată prin titlul ei: „Abisurile sub-marine“, este și originală și măreță. Și ori-ce om înștrătat cu puțină imaginație, cred că ar dori să i-se repesente straniile paisagii ale neexploratelor regiuni sub-marine! Pădurile unde „alghel“ de sute de picioare înlocuesc stejării; cavernele unde se cuprinde o întregă lume bizară, — cine n'ar dori să le vadă? Cine n'a ougetat la îngrozitorul spectacol al unei corăbii, care e înghițită de valuri, cu echipagiul și cu pasagerii ei? La zăpăceala miliónelor de pesci de tóte felurile? Și cine n'a tremurat din creștet la tălpi imaginându-și omul „scufundător în mare“ cum se duce în jos în imensitatea apei, în tărâmul acesta unde fantasticul se întrece cu oribilul? Étă ce plănuesc artiștii francesi să pue la dispozițiunea publicului doritor de emoțiuni puternice. După cum vedem, marea esposiție din 1900 tinde a fi o glorie a națiunii francesce.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maion.

Cursul pietei Brasov.

Table with exchange rates for various goods like Banonote rom., Argint român., Napoleon-d'orl, Galbeni, etc.

Cursul la bursa din Viena.

Table with exchange rates for gold, silver, and other commodities from Vienna.

Table with exchange rates for various currencies and goods like Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis., Bonuri rurale ungare, etc.

AVIS!

Prenumerațiunile la Gazeta Transilvaniei se pot face și reînoui ori și când dela 1-ma și 15 a fiă-cărei luni.

Domnii abonați să binevoiască a arăta în deosebi, când voiesc ca espedarea să li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa lămurit și să arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1895.

Table titled 'Budapesta - Predeal' showing train schedules with columns for Tren de persón., Tren accel., Tren român expr., and Tren de persón. român.

Table titled 'Cucerdea - Oșorhelu - Regh.-săsesc.' showing train schedules with columns for Tren de persón., Tren accel., Tren român expr., and Tren de persón. român.

Nota: Orela însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceta de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus.

Advertisement for Casa de bancă JACOB L. ADLER, Brașov. Piata mare Nr. 1. Sibiu. Includes details about services like Giro-Conto, Telefon Nr. 18, and various banking operations.

Table titled 'Ghirișu - Turda' showing train schedules for routes including Copșa-mică - Sibiu - Avrigu - Făgărașu, Simeria (Piski) - Hunedóra, Brasov - Zărnești, Mureș - Ludoș - Bistrița, and Arad - Timișóra.

Table titled 'Careii-mari - Zelau' and 'Sighișóra - Odorheiu-săcuesc.' showing train schedules for these routes.